

موسیقی و آواز در ایران

لوید میلر

ترجمه‌ی محسن الهامیان

نشر ثالث، ۱۳۸۴

شیوه‌ی ارائه‌ی مطالب در کتاب همانند متن‌هایی چون ایران، سنت‌های موسیقی نوشته صفوت رنلی کارون، موسیقی ایران، سنت و تحول نوشته‌ی ژان دورینگ، موسیقی سنتی ویتنام نوشته‌ی تران وان که از دیگر کتاب‌های مشابه است. اما کتاب حاضر اطلاعات بیشتری در مورد متن آواها (اشعار) و قواعد عروض و قافیه، محتوای شاعرانه، وزن اشعار و ارائه‌ی متن اشعار، معنی اسامی اجزاء ملودیک و اشاره به مباحثاتی که در دهه‌ی ۱۹۷۰ در مورد حفظ سنت درگرفته بود و غیره ارائه می‌دهد.

نویسنده از میان شیوه‌های برخورد با مطالعه‌ی موسیقی ایرانی، شیوه‌ای را برگزیده که مبتنی بر اطلاعات و سنتی است که توسط استادان منتقل شده و در کتاب‌های صفوت، کریمی و معروفی یافت می‌شود. در واقع وی شیوه‌ای را برگزیده که

- 3- Canby, Sheila R., *Persian Painting*, London, British Museum Press, 1993.
- 4- Gray, Basil, *Persian Painting*, Geneva, Albert Skira, 1995.
- 5- Shayesteh Far, Mahnaz, *Shiah Artistic Elements in the Timurid and the Safavid periods: Book Illustrations and Inscription*, London, Book Extra, 1999.
- 6- Soudavar, Abolala, *Art of the Persian Court*, Newyork, Rizzoli International Publications Inc. 1992.

پی‌نوشت‌ها:

۱. پرویز دویلی. فرهنگ واژه‌های سینمایی، تهران: اداره کل تحقیقات و روابط سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۶۵، ص ۱۵۶.
2. Laurence Binyon, J.V.S. Wilkinson, Basil Gray, *Persian Miniature Painting*, Newyork, Dover Publications Inc, 1971, P.5.
3. Ibid. P. 83.
۴. برای توضیح بیشتر به منبع زیر مراجعه شود: Mahnaz Shayestehfar, *Shiah Artistic Elements in the Timurid and Safavid Periods: Book Illustrations and Inscriptions*, London, Book Extra, 1999, PP. 208-220.
5. *Persian Miniature Painting*, P. 110.
6. Basil Gray, *Persian Painting*, Geneva, Albert, Albert Skira, 1995, P. 160-163.
7. Sheila R Canby, *Persian Painting*, London, British Museum Press, 1993, P. 98.

به شیوه‌ی برخورد ایرانی‌ها نزدیک‌تر است، همراه با کمک‌هایی که از منابع و شیوه‌های فرانسه اخذ شده است.

این شیوه از آن رو انتخاب شده، چون نویسنده خود، در مرکز مطالعات موسیقی شرق تحصیل کرده و مطالعه‌ای جدی بر موسیقی شرق از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۳ در پاریس داشته است. وی معتقد است با وجودی که تأکید بر موسیقی و متن‌های (اشعار) آواز است، اما بحث می‌تواند گسترده‌تر شده و به نقش موسیقی به عنوان شکلی از ارتباطات کشانده شود. چنان‌چه در فصل دوم صفوت در جایی که از پیغام‌های نشانه‌شناختی یک اجرا صحبت می‌کند، اشاره دارد براینکه هر پیغام از علائم بسیار زیادی شکل می‌گیرد که هر یک از این علائم به نوعی به دنبال دیگری قرار دارد و در توافق با قوانین یا کدهای خاصی است.

میلر بر این باور است که کتاب می‌توانست شامل بررسی‌هایی از تاریخ‌نگاری در مورد موسیقی ایرانی باشد، هرچند اسپولر ادعا کرده که مطلب کمی در مورد ایران نوشته شده، این بر محققان ایرانی است که باید خلاف آن را ثابت کنند. کتاب به جای پرداختن به تاریخ‌نگاری موسیقی در جزئیات آن، تمرکز خود را روی موسیقی قرار داده، موسیقی‌ای که از دوران قاجار و براساس کار استادان ایرانی به عنوان منبع اصلی اطلاعات مورد استفاده قرار گرفته است. درواقع متدولوژی به کار گرفته شده براساس کلمات، ایده‌ها و افکار استادان اصلی موسیقی ایران است و تا جایی که امکان داشته است، تلاش شده تا این اطلاعات به دقت انتقال داده شوند و با اطلاعاتی که در محتوای متن‌های آواز نهفته و از منابع معتبر سنتی به دست آمده ترکیب شوند.

توجه اصلی کتاب روی متن‌های آواز (اشعار) است که در کتاب ردیف (مجموعه‌ی تسلسل‌های مدال) استاد محمود کریمی آمده است. هم‌چنین کتاب‌های استاد صفوت، متن آوانویسی شده موسیقی معروفی به نام ردیف موسیقی ایران، مهدی برکشلی، کتاب‌های آموزشی استاد ابوالحسن صبا، نوشته‌های ژان دورینگ نیز از دیگر منابع مورد استفاده بوده است.

کتاب حاصل هفت سال اقامت نویسنده در ایران و به بیانی هفت سال شاگردی و مصاحبه با صفوت و دیگر استادان و طی کلاس‌هایی با استاد کریمی و دیگران بوده است و هم‌چنین هفده سال تلاش پیگیر در این راستا پس از بازگشت از ایران است. تأکید کتاب بر شعر، قواعد عروض و محتوای درک شدنی آواز، متن لحن‌ها و نیز پیشینه‌ی تاریخی و تئوری موسیقی است که این متن‌های آوازی در خود دارند. مطالبی هم از گرایش‌های اخیر در حفظ موسیقی ایران و مسائل مذهبی و اجتماعی آن به کار اضافه شده است.

روش‌شناسی، پیشینه‌ی تاریخی و موسیقی ایران، موسیقی، اسلام، عرفان و شایستگی اجرا، ایران و مرکز حفظ و اشاعه‌ی موسیقی ایران، تئوری موسیقی ایران، موسیقی آوازی ایران، پیشینه‌ی ساختار شعر ایران و عرب و ضمیمه‌های پنج‌گانه آن بخش‌های مختلف کتاب را تشکیل داده‌اند.